



S malířem kolem Evropy

Petr Švec
Jiří Kalousek



S malířem kolem Evropy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.albatros.cz
www.albatrosmedia.cz



Petr Švec

S malířem kolem Evropy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS  **MEDIA**

S malířem kolem Evropy

Petr Švec

Ilustroval Jiří Kalousek

Albatros

Kniha vychází k 70. výročí nakladatelství Albatros
v kolekci Cesta časem s Albatrosem, která představuje osm knih,
jež se zapsaly do dějin české literatury pro děti a mládež.

Josef Strouhal, Jiří Kalousek: *Hádej, hádej, hadači*

Johanna Spyriová, Daniela Benešová Hahnová: *Heidi, děvčátko z hor*

Milena Lukešová, Jan Kudláček: *Holčička a déšť*

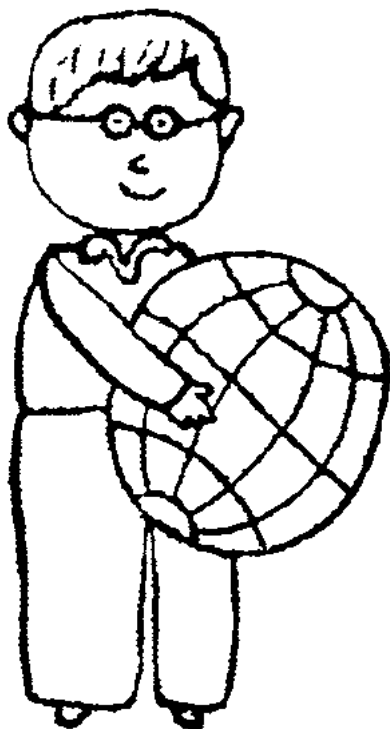
Miloš Macourek, Bohuslav Habart: *Jakub a dvě stě dědečků*

Jiří Kolář, Vladimír Fuka: *Nápady pana Apríla*

Gianni Rodari, Luděk Vimr: *Pohádky po telefonu*

Petr Švec, Jiří Kalousek: *S malířem kolem Evropy*

Helena a Eduard Škodovi, Vojtěch Kubašta: *Už vím proč*



OBSAH

Česko	8	Belgie	83
Slovensko	15	Lucembursko	86
Polsko	19	Nizozemsko	87
Rumunsko	23	Spojené království	89
Maďarsko	27	Irsko	96
Slovinsko	31	Dánsko	98
Chorvatsko	31	Norsko	101
Severní Makedonie	32	Švédsko	105
Bosna a Hercegovina	33	Finsko	107
Černá Hora	34	Island	109
Kosovo	35	Rusko	112
Srbsko	35	Estonsko	116
Bulharsko	36	Lotyšsko	116
Albánie	40	Litva	117
Řecko	44	Bělorusko	117
Rakousko	49	Ukrajina	118
Německo	52	Moldavsko	119
Lichtenštejnsko	57		
Švýcarsko	58		
Itálie	63		
Vatikán	68		
San Marino	68		
Malta	69		
Portugalsko	70		
Španělsko	73		
Gibraltar	77		
Andorra	77		
Francie	78		
Monako	82		

Evropa

Největší státy (rozlohou)

Rusko	17 125 191 km ²
Ukrajina	603 700 km ²
Francie	543 965 km ²
Španělsko	504 782 km ²
Švédsko	449 964 km ²

Největší státy (počtem obyvatel)

Rusko	146,5 mil.
Německo	82,85 mil.
Francie	67,22 mil.
Spojené království	66,19 mil.
Itálie	60,48 mil.

Největší města (počtem obyvatel)

Moskva (Rusko)	12,5 mil.
Londýn (Spojené království)	8,4 mil.
Petrohrad (Rusko)	5 mil.
Berlín (Německo)	3,5 mil.
Madrid (Španělsko)	3,3 mil.

Nejvyšší hory

Mont Blanc (Francie, Itálie)	4 810 m n. m.
Dufourspitze (Švýcarsko, Itálie)	4 634 m n. m.
Dom (Švýcarsko)	4 545 m n. m.
Lyskamm (Švýcarsko, Itálie)	4 527 m n. m.

Nejdelší řeky

	délka	povodí
Volha	3 645 km	1 380 000 km ²
Dunaj	2 811 km	801 463 km ²
Ural	2 428 km	231 000 km ²
Dněpr	2 201 km	516 300 km ²
Don	1 870 km	422 000 km ²

Největší jezera

Ladožské (Rusko)	18 130 km ²
Oněžské (Rusko)	9 891 km ²
Vänern (Švédsko)	5 545 km ²
Saimaa (Finsko)	4 377 km ²
Čudsko-psovské jezero (Rusko)	3 555 km ²

Největší ostrovy

Velká Británie (Spojené království)	209 331 km ²
Island (Island)	101 826 km ²
Irsko (Irsko, Spojené království)	84 421 km ²
Severní ostrov (Rusko)	47 079 km ²

Seznam států Evropy

Stát	Rozloha	Počet obyvatel	Hl. město
Albánie	28 748 km ²	2,87 mil.	Tirana
Andorra	468 km ²	77 tis.	Andorra la Vella
Belgie	30 529 km ²	11,4 mil.	Brusel
Bělorusko	207 595 km ²	9,45 mil.	Minsk
Bosna a Hercegovina	51 204 km ²	3,5 mil.	Sarajevo
Bulharsko	110 994 km ²	7,1 mil.	Sofia
Černá Hora	13 812 km ²	622 tis.	Podgorica
Česko	78 866 km ²	10,61 mil.	Praha
Dánsko	43 094 km ²	5,78 mil.	Kodaň
Estonsko	45 339 km ²	1,32 mil.	Tallinn
Finsko	338 432 km ²	5,51 mil.	Helsinky
Francie	543 965 km ²	67,22 mil.	Paříž
Gibraltar	6,5 km ²	28 tis.	
Chorvatsko	56 542 km ²	4,11 mil.	Záhřeb
Irsko	70 273 km ²	4,84 mil.	Dublin
Island	103 125 km ²	349 tis.	Reykjavík
Itálie	301 338 km ²	60,48 mil.	Řím
Kosovo	10 905 km ²	1,9 mil.	Priština
Lichtenštejnsko	160 km ²	38 tis.	Vaduz
Litva	65 200 km ²	2,81 mil.	Vilnius
Lotyšsko	64 589 km ²	1,94 mil.	Riga
Lucembursko	2 586 km ²	602 tis.	Luxemburg
Maďarsko	93 036 km ²	9,78 mil.	Budapešť
Severní Makedonie	25 713 km ²	2,08 mil.	Skopje
Malta	316 km ²	476 tis.	Valletta
Moldavsko	33 843 km ²	3,5 mil.	Kišiněv
Monako	2 km ²	38 tis.	
Německo	357 023 km ²	82,85 mil.	Berlín
Nizozemsko	41 526 km ²	17,12 mil.	Amsterdam
Norsko	385 199 km ²	5,3 mil.	Oslo
Polsko	312 685 km ²	37,98 mil.	Varšava
Portugalsko	92 391 km ²	10,29 mil.	Lisabon
Rakousko	83 879 km ²	8,82 mil.	Vídeň
Rumunsko	238 391 km ²	19,52 mil.	Bukurešť
Rusko	17 125 191 km ²	146,5 mil.	Moskva
Řecko	131 948 km ²	10,74 mil.	Athény
San Marino	61 km ²	33 tis.	San Marino
Slovensko	49 036 km ²	5,44 mil.	Bratislava
Slovinsko	20 273 km ²	2,07 mil.	Lublaň
Spojené království	243 610 km ²	66,19 mil.	Londýn
Srbsko*	77 474 km ² *	7 mil.	Bělehrad
Španělsko	504 782 km ²	46,66 mil.	Madrid
Švédsko	449 964 km ²	10,12 mil.	Stockholm
Švýcarsko	41 285 km ²	8,48 mil.	Bern
Ukrajina	603 700 km ²	44,03 mil.	Kyjev
Vatikán	0,4 km ²	840	

*bez Kosova

Česko



Rozloha České republiky je 78 866 km²

Počet obyvatel: 10,61 mil.

Rozloha: 78 866 km²

Hlavní město: Praha

(1,36 mil. obyvatel)

Nejvyšší bod: Sněžka

(1 603 m n. m.)

Česko patří mezi nejvyspělejší státy světa, figuruje v třicítce nejbohatších zemí a v šestce nejbezpečnějších států na Zemi. Spolu s většinou zemí Evropy je součástí obranné organizace NATO a členem hospodářsko-politického uskupení nazývaného Evropská unie.

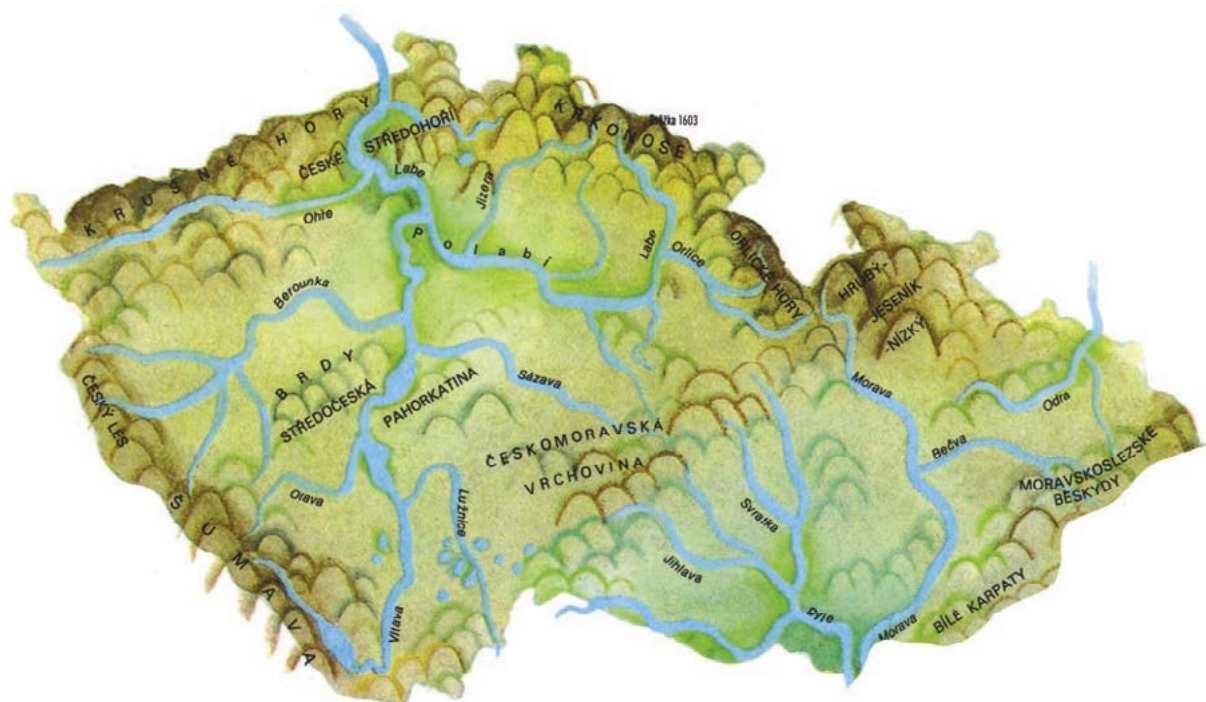
Češi spravují svůj stát ve

středu Evropy se střídavými úspěchy i neúspěchy již od 9. století a dnešní podoba státu je neměnná od roku 1993, kdy se rozpadl svazek se sousedním Slovenskem a zaniklo Československo. Země, v níž žije 10,6 milionu obyvatel, sousedí kromě Slovenska ještě s Polskem, Rakouskem a Německem. Se svou rozlohou 78 866 kilometrů čtverečních patří mezi středně velké státy Evropy.

Češi museli o svůj stát téměř po celou dobu jeho existence bojovat. Na tři staletí uvízli pod nadvládou rakouského panovnického rodu Habsburků a země se

stala součástí rakouské říše, za druhé světové války obsadilo České země nacistické Německo a po skončení války se Češi dostali do područí mocného a komunismem zfanatizovaného Sovětského svazu.

Není divu, že česká historie i národní legendy jsou plné hrdinů, kteří tahají porobený národ z bryndy. A to buď se zbraní v ruce, nebo morálně. Byli to českoslovenští legionáři v dobách první světové války, českoslovenští letci, výsadkáři a odbojáři v dobách druhé světové války, disidenti v době komunistické totality. Patronem, k němuž národ vždy obracel své pros-



Dříve bylo Česko rozděleno na osm krajů, dnes je jich čtrnáct



by o pomoc, je sv. Václav. Někdejší kníže, který stál v čele státu do doby, než byl na schodech kostela ve Staré Boleslavi zavražděn. Jedna z legend také hovoří o vojsku blanických rytířů, které je ukryté v podzemí v okolí vrchu Blaníku a čeká na rozkaz vyrazit do boje, až bude českému národu nejhůře. Odhodlání a odvahu dodával Čechům za druhé světové války třeba i mytický Pěrák – muž s péry na botách, který škodil nacistům a po záškodnické akci odskákal do bezpečí.

Česko, přesněji Česká republika, leží na území historických zemí Čech, Moravy a Slezska, ale ofici-

álně se dělí na čtrnáct regionů, které se nazývají kraje. Ty mají svá vlastní krajská města. Jedním z krajů je i hlavní město Praha – to je sice nejmenší co do rozlohy, ale jedno z největších, co se týče počtu obyvatel. Žije jich tu asi 1,3 milionu.

Při pohledu z kosmu je území Česka na evropském reliéfu docela dobře rozpoznatelné, protože hraniční čáru země prakticky po celém obvodu tvoří hory. Jižní a západní hranici modeluje Šumava, Český les a Krušné hory, na severu musí návštěvníci mířící do Česka překonat Lužické hory, Jizerské hory,

vysoké Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky, Beskydy nebo Javorníky. Ve zmiňovaných Krkonoších se nalézá nejvyšší česká hora Sněžka, šplhající do výšky 1603 metrů nad mořem.

Stát leží na hlavním evropském rozvodí oddělujícím úmoří Severního, Baltského a Černého moře. To znamená, že tři české řeky postupně pohltnou všechny zdejší toky a odvedou vodu za hranice. Labe pramení v Krkonoších pohltnou Vltavu, Jizeru nebo Odru a doteče přes Německo až do Severního moře. Řeka Morava pramení pod vrcholem Kralického Sněžníku, proteče na jih celou Moravou a za hranice-

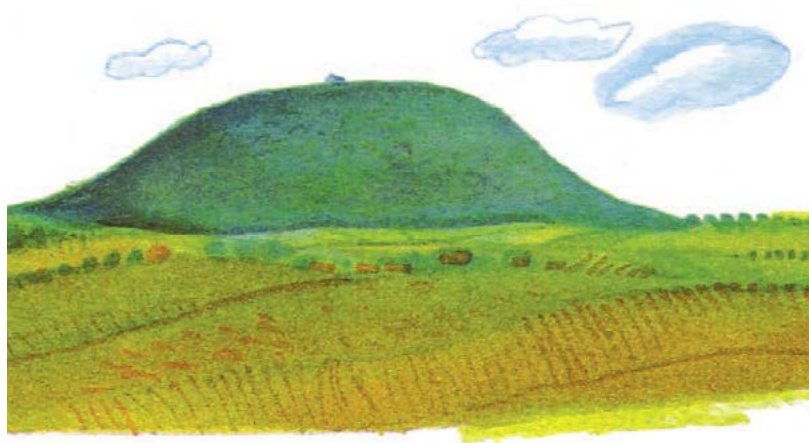


Jihočeská krajina s rybníkem



Českomoravská vrchovina

▽ Legendární Říp s rotundou sv. Jiří na vrcholu



mi se kousek od slovenské Bratislavy vlije do Dunaje, který její vody doveče na východ až do Černého moře. A řeka Odra, která pramení v Oderských vrších na Moravě, se stáčí na sever a přes Polsko doteče až do Baltského moře. Nejdelší českou řekou na území státu je Vltava s délkou 433 kilometrů.

Lesy pokrývají třetinu území a většinou v nich rostou jehličnany, zejména smrky. Smrky ovšem nejsou původní přirozenou dominantní dřevinou pro české lesy – začaly se vysazovat od 18. století a špatně snášejí suchá období typická pro Evropu 21. století. Proto smrkové porosty usychají. Přirozenými stromy pro střed kontinentu jsou buky a duby.

Česká ekonomika utrpěla značný deficit kvůli dlouhým létům komunistické vlády a plánovaného hospodářství, které se prakticky nemuselo vyrovnávat s konkurencí, takže se nemělo důvod rozvíjet a v mnoha oborech mu ujel vlak. Například v případě počítačové a digitální revoluce. Po politicko-společenských změnách v roce 1989 byla ekonomika v problémech a továrny se jen velmi těžko vyrovnávaly s přechodem na tržní hospodářství, v němž je konkurence naopak motorem pro modernizaci a efektivitu provozu. K výraznému posunu došlo v roce 2004, kdy Česko vstoupilo do Evropské unie, což pomohlo zejména rozvoji obchodu.

Dnes se průmysl podílí na výkonnosti hospodářství jednou třetinou. Nejvýznamnějšími průmyslovými městy jsou Praha, Brno, Plzeň a Mladá Boleslav. Průmys-

lovými odvětvími v čele zájmu je chemie, strojírenství, hutnictví a potravinářství. Česko je ale vyhlášené zejména rozvinutým automobilovým průmyslem. V zemi se vyrábějí auta tuzemské značky Škoda, nákladní vozy Tatra, autobusy Sor a traktory Zetor, ale dělníci tu v továrnách montují i vozy zahraniční, jako je Peugeot, Toyota, Citroën, Hyundai nebo Iveco.

Po světě se proslavila i česká tramvaj Tatra T3 z ČKD, která ve své době opanovala celý svět a dosud jezdí v mnoha zemích zejména východní Evropy. A i dnes se v Česku tramvaje vyrábějí. Stejně jako vozy metra nebo lokomotivy.

Po světě rovněž létají i česká letadla. Vyrábějí se ve Vodochodech a v Kunovicích.

Snad nejvíc však Čechy proslavila ve světě výroba piva. Plzeňští sládci vymysleli před bezmála 180 lety druh piva, který se násled-



Chmelnice

ně rozšířil po celé planetě a který se nazývá po svém rodišti pils nebo pilsner. V Česku nyní funguje asi čtyřicet velkých pivovarů a desítky až stovky minipivovarů.

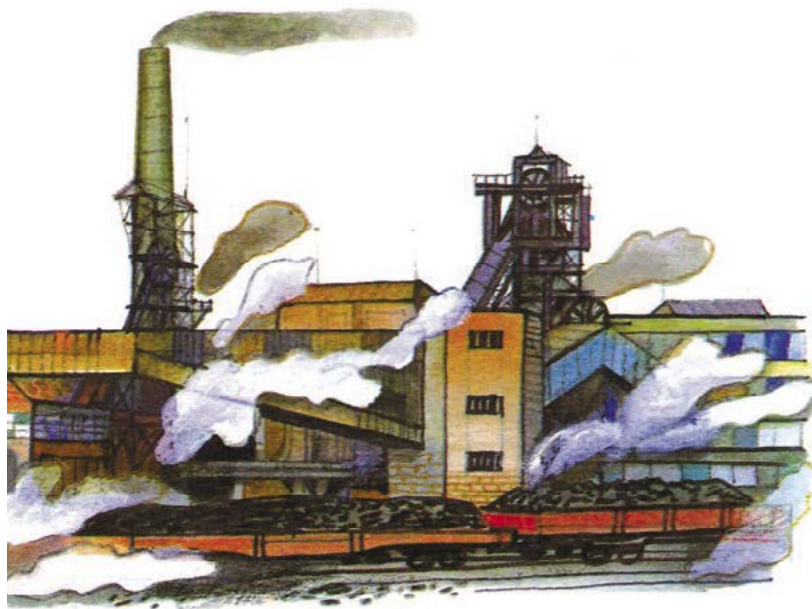
V zemi se těží zejména hnědé uhlí, dále pak kaolín, jíl nebo vápenec, ale repub-

lika leží na jednom z největších ložisek vzácného lithia, tudíž bude Česko zřejmě brzy profitovat i z jeho těžby. Na jihu Moravy se pak těží, ačkoli spíše v malém množství, zemní plyn a ropa.

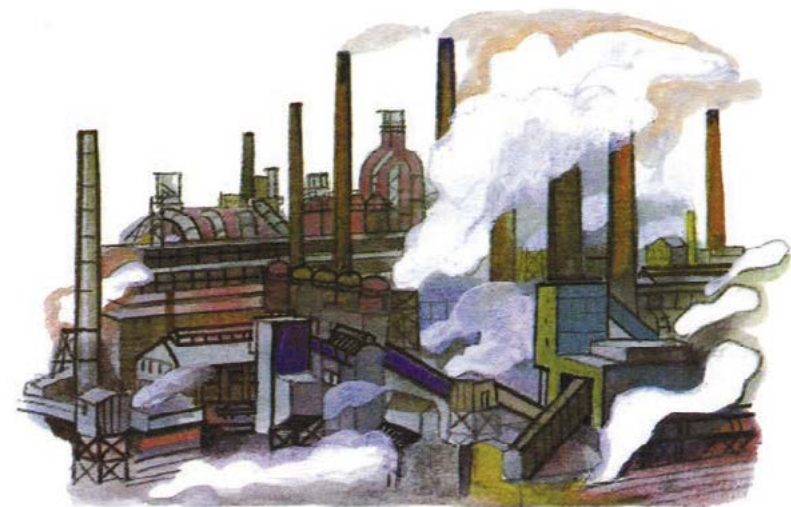
Zemědělství stojí na pěstování obilí, brambor, cukrové řepy nebo řepky

▽ Plešné jezero na Šumavě je ledovcového původu



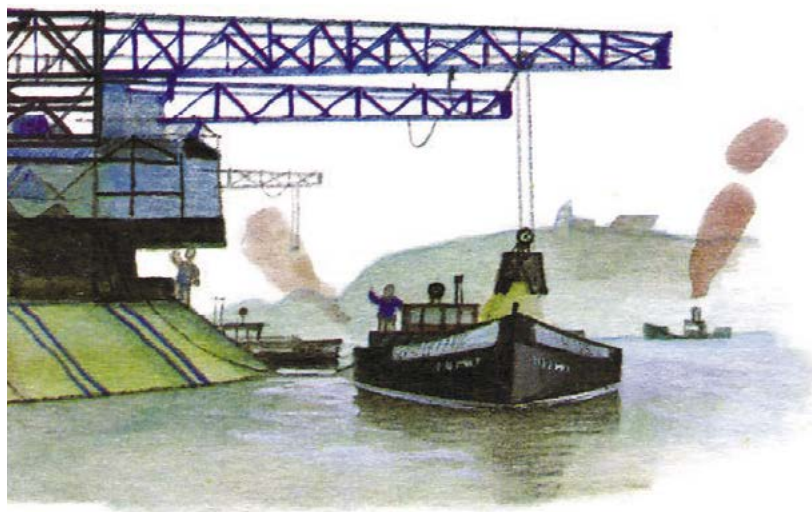


Kladno bývalo vyhlášené průmyslem



Železářny v Třinci

▽ Labská vodní cesta – přístav Děčín

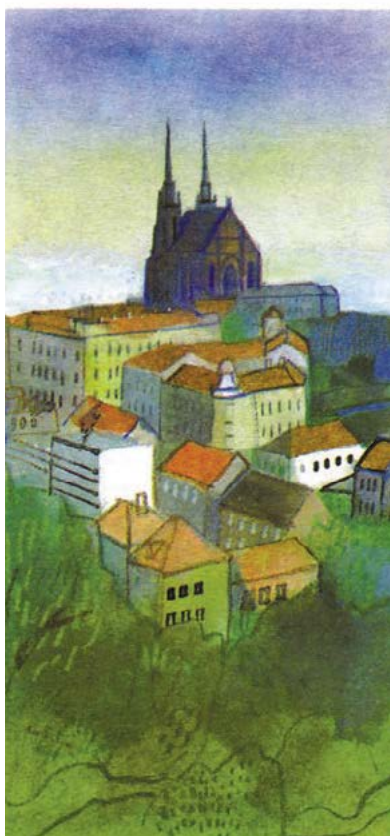


a významný podíl na zemědělské produkci má také pěstování chmele. Farmáři hospodaří asi na polovině rozlohy státu.

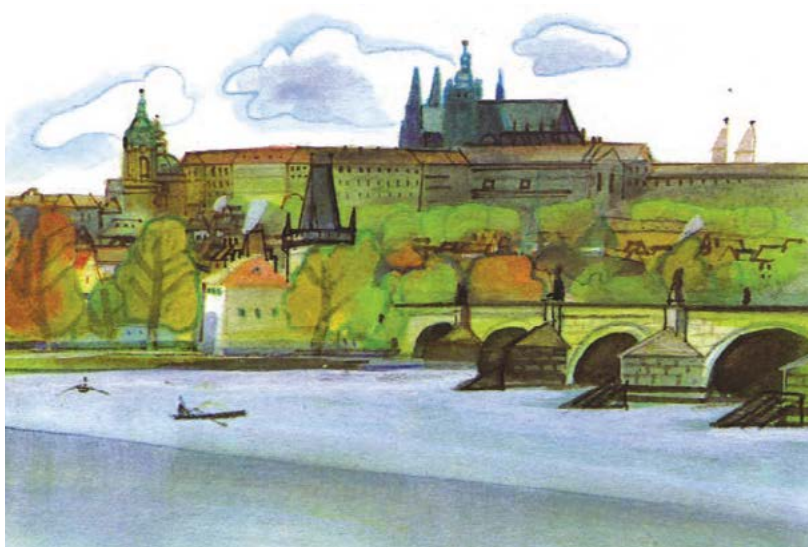
Hlavním městem Česka je Praha, která je považována za jedno z nejkrásnějších měst Evropy – a kdo měl příležitost obdivovat panorama Pražského hradu se střechami Malé Strany a majestátním Karlovým mostem, jistě chápe proč. Zmiňovaný Pražský hrad je sídlem prezidenta a největším dosud obývaným hradem na světě. Hned za ním je anglický Windsor, sídlo britských panovníků. Součástí hradu je úchvatná Katedrála sv. Víta, která se budovala šest set let. Svojí impozantností se nenechají zahanbit ani zdejší královské paláce, kterým konkuruje naopak kouzelně miniaturní Zlatá ulička s malými barevnými domky.

Druhým největším městem v zemi je Brno, moravská metropole s 378 tisíci obyvateli. Stala se postupně sídlem několika vysokých škol, proto sem dojíždí za vzděláním desetitisíce studentů. Nad městem se tyčí hrad a pevnost Špilberk, nad ulicemi centra se vypíná věž katedrály svatého Petra a Pavla. Mezi významnými a turisty vyhledávanými památkami je i brněnská vila Tugendhat postavená ve funkcionalistickém stylu.

Bezmála 300 tisíc obyvatel má Ostrava, jež je považována za centrum Slezska. Toto město ležící při severovýchodní hranici země nikdy nepatřilo mezi pečlivě upravené krasavce, spíše naopak. Šlo o průmyslové centrum zaměřené na dolování černého uhlí a zpracování železa a oceli. Těžký



Brno



Panorama Pražského hradu s Karlovým mostem

průmysl je zde už v útlumu, ale město se rozhodlo na své minulosti postavit svoji slávu a návštěvníky láká právě na opuštěné průmyslové areály, o které se snaží pečovat jako o technické památky.

Průmyslovou minulost

a zároveň současnost má i město Plzeň ležící v západních Čechách – čtvrté největší české město. Žije v něm přes 170 tisíc lidí a je vyhlášené výrobou lokomotiv, tramvají nebo piva.

Více než 100 tisíc obyvatel žije ještě v Liberci a Olo-

▽ Náměstí v Českých Budějovicích s barokní kašnou





Pískovcové útvary Prachovských skal
v Českém ráji

mouci. Liberec leží na úpatí Jizerských hor a od většiny českých velkoměst se liší tím, že i nejužší centrum města se může chlubit velkým množstvím moderních staveb. Nejznámější futuristickou budovou v regionu je vysílač a hotel Ještěd vybudovaný kousek od města na stejnojmenném vrcholu. Moravské Olomouci se zas někdy přezdívá Český Vatikán. Zdejší vysoká koncentrace kostelů a klášterů je v českých poměrech nevídaná.



Karlštejn byl založen r. 1348 Karlem IV.

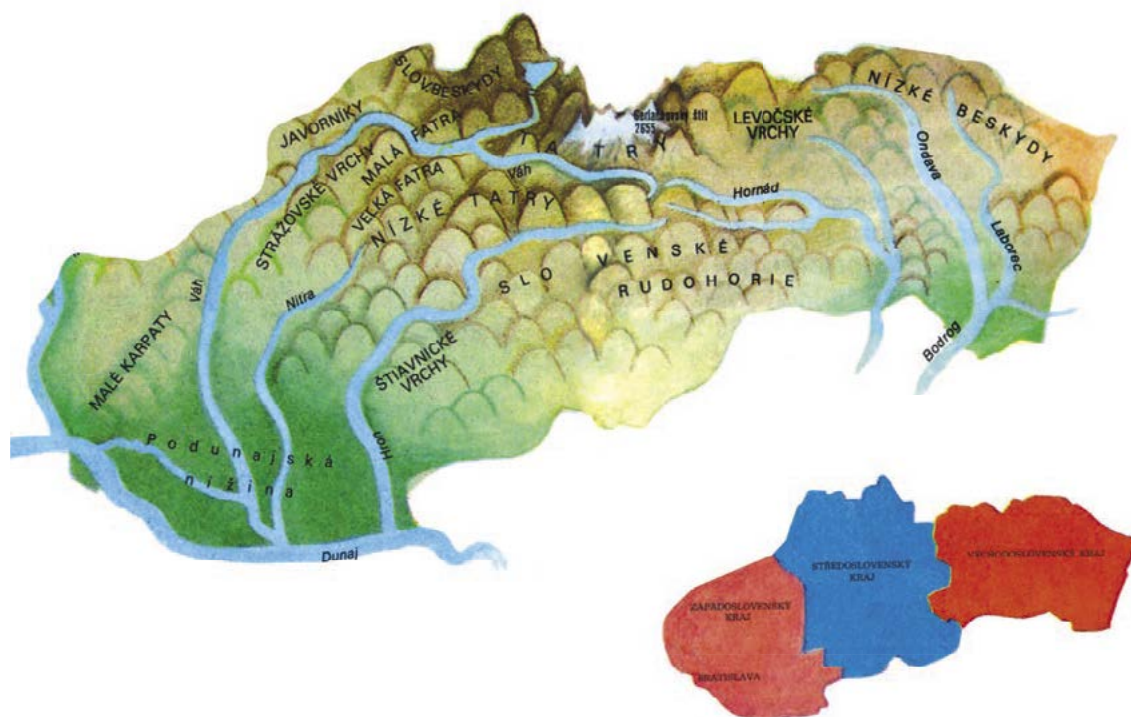
▽ Středověké opevnění husitského města Tábor



Slovensko

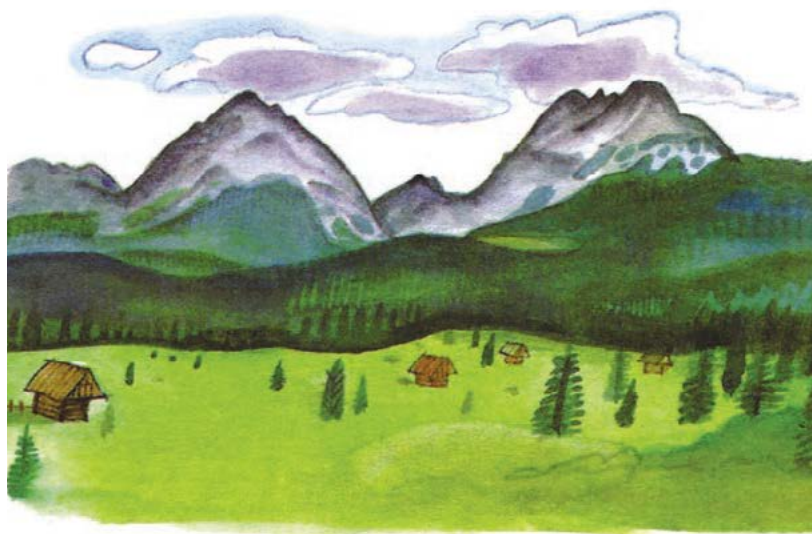


Slovenská republika je od r. 1993 samostatným štátom

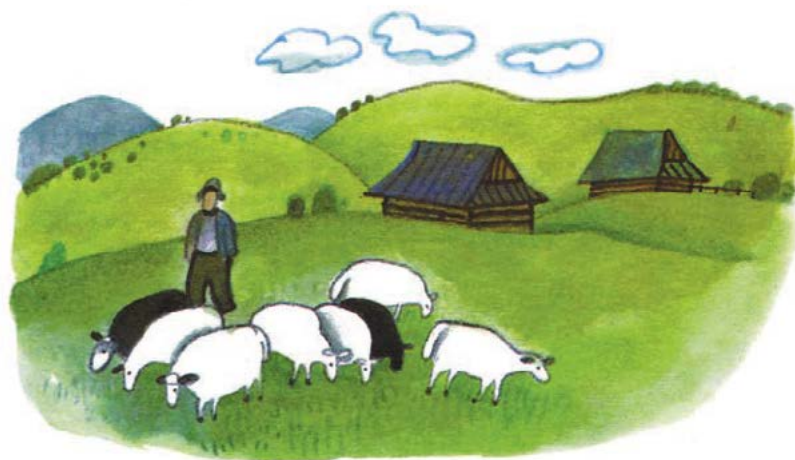


Počet obyvateľ: 5,44 mil.
Rozloha: 49 036 km²
Hlavné mesto: Bratislava
(430 tis. obyvateľ)
Najvyšší bod: Gerlachovský
štít (2 655 m n. m.)

V minulosti bolo Slovensko rozdelené na tri kraje, dnes jich je osm

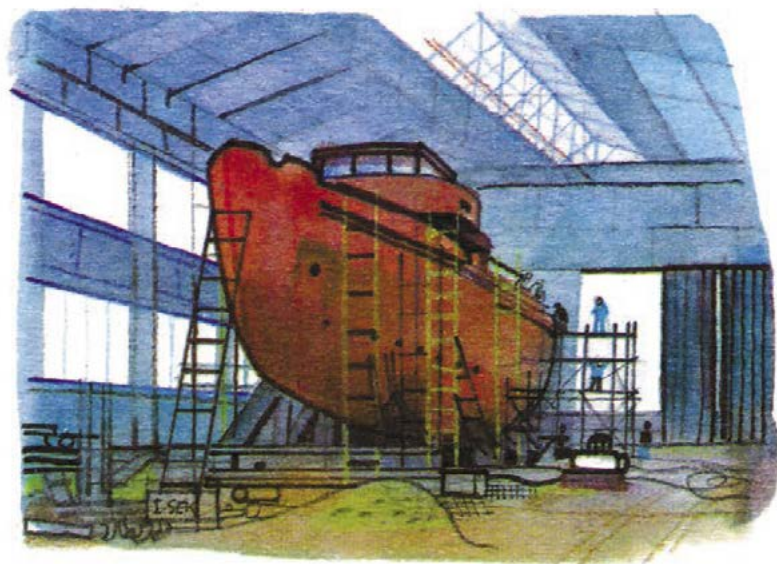


Horský masív Tater



Pastviny v Horehroní

▽ Výrobní hala loděnic v Komárně



Dnes je slovenský stát nedílnou součástí střední Evropy a nejbližší soused Česka. Jak geograficky, tak sociologicky. Ale není tomu tak dávno, kdy by bylo hledání tohoto státu na mapě zcela marné. Slováci mají totiž svoji vlastní republiku jen posledních 26 let, pomíneme-li šestileté období formální samostatnosti v průběhu druhé světové války, kdy však byla země faktickým satelitem nacistického Německa.

Češi toho mají se Slováky společného mnohem více než jen společnou hranici. Zejména spolu sdíleli mezi léty 1918 a 1993 s onou zmiňovanou válečnou přestávkou společný stát. Obyvatelé dnešního území Slovenska žili nějakou dobu ve společném svazku s Čechy i o patnáct století dřív – v době Velké Moravy. Jinak byli součástí uherského, tedy maďarského státu a je možné považovat za zázrak, že jejich národ tisícileté období maďarské nadvlády přežil. Maďaři se totiž dlouho urputně snažili vše slovenské potírat.

Dnešní Slovensko má rozlohu necelých 50 tisíc kilometrů čtverečních a žije v něm asi 5,5 milionu lidí. Jeho východní hranice s Ukrajinou je zároveň hranicí celé Evropské unie, do níž Slovensko stejně jako Česko patří.

Na druhou stranu, právě Maďaři v hlavním městě Slovenska Bratislavě nechali vybudovat jeden z nejlépe opevněných hradů v celé své říši, jenž odolal i nájezdům Mongolů ve 13. století, otevřeli tu univerzitu a nakonec sem na 250 let přestěhovali i své hlavní město. Bratislava to ve své historii neměla vůbec jednoduché, byť



Bratislavský hrad

zmiňované útoky Mongolů dokázala odrazit. Během napoleonských válek na počátku 19. století totiž přešla přes město nejprve ruská vojska, pak dvakrát po sobě

francouzská a poslední ránu zasadila zejména zdejšímu hradu místní vojenská posádka, která omylem způsobila rozsáhlý požár. Ten bratislavský hrad prakticky zdevas-

toval. Dominanta města se dočkala opravy až v polovině 20. století, kdy se znovu zařadila mezi jeho symboly. I proto se jeho podoba právem vtiskla i do městského znaku. Kus dál leží na území Bratislavy ještě jeden hrad, tedy jeho zřícenina. Jedná se o Devín, jenž pamatuje dobu Velké Moravy, kdy chránil její hranice.

Svoje místo v žebříčku městských symbolů má i Stará radnice nebo Grasalkovičův palác, dnešní sídlo prezidenta země. Pozadu nezůstává ani Primaciální palác, sídlo bratislavského primátora, nebo bývalý arcibiskupský palác, v němž sídlí vláda.

Bratislava není jen hlavním, ale i největším městem v zemi – žije zde bez-

▽ Východoslovenská metropole – Košice





Hrad Zvolen

Dřevěný kostel z r. 1658 v Bodružalu
pod Dukelským průsmykem

mála 430 tisíc obyvatel.

Druhým největším městem jsou se čtvrt milionem obyvatel Košice ležící na opačném konci Slovenska nedaleko hranic s Ukrajinou. Košice se pyšní ulicí, která dokáže nabídnout víc památek než mnohdy celá města. Jde o více než kilometr dlouhé, úzké náměstí, jež se nazývá Hlavná ulica. Stojí tu impozantní dóm svaté Alžběty – největší chrám na Slovensku, o kus vedle secesní divadlo nebo zpívající fontána, protéká tu potok a jsou tu i koleje připomínající časy, kdy tudy jezdila tramvaj. Ve městě stojí také unikátní památník uherského šlechtice Františka II. Rákociho, který v 18. století povstal proti vládnoucímu rodu Habsburků. Památník je vlastně replikou domu, ve kterém žil, když byl v tureckém exilu.

Zajímavým městem je i Banská Bystrica ležící ve středu země. Právě ta se v době druhé světové války stala centrem povstání proti nacistům – takzvané Slovenského národní-

ho povstání. To mělo vrátit čest Slovákům, kteří se na začátku války ostudně přidali na stranu hitlerovského Německa. Slovenští povstalci chtěli pomoci blížící se ruské armádě v boji s německými vojáky, ale povstání bylo i kvůli špatné organizaci slovenských vojáků postupně krvavě potlačeno. Události z let 1944 a 1945 připomíná Banské Bystrici památník SNP, který je skutečně originální. Jde o památník spojený s muzeem - o budovu, jež trochu připomíná puklý balvan. Jen kousek na jih od Bystrice se vyjímá jeden z nejzajímavějších slovenských hradů Zvolen.

Banská Bystrica je se zhruba 80 tisíci obyvateli po Bratislavě, Košicích, Prešově, Žilině a Nitře šesté největší slovenské město. Naopak nejmenší obcí je Příkra, kde žije posledních sedm stálých obyvatel.

Střední a severní část Slovenska je hornatá. Od západu k východu se tu postupně rozkládají Javorníky, Beskydy, Malá a Velká Fa-

tra, Nízke a Vysoké Tatry, Čergov a Bukovské vrchy. Ve středu Slovenska jsou pak vrchy Slovenského rudohoří. Nejvyšším vrcholem Slovenska je Gerlachovský štít ve Vysokých Tatrách, který dosahuje výšky 2 655 metrů nad mořem. Jižní část země leží v rozsáhlých nížinách podél řek Dunaj, Váh, Hron a Ipel.

Necelou třetinu půdy využívají slovenští farmáři k podnikání. A to zejména tu v nížinách. Pěstuje se tu především pšenice, kukurice, brambory, cukrová řepa, ječmen, ovoce a vinná réva. V nížinách se chovají hlavně prasata, skot a drůbež, v horských oblastech převažuje chov ovcí.

Slovenský průmysl je postaven na výrobě automobilů, ale také elektroniky, například počítačů. Významnější zastoupení má také chemický, ropný, potravinářský a papírenský průmysl. V zemi se nalézají zásoby hnědého uhlí, lignitu a rovněž se tu těží zemní plyn.